

Poština
povšalirana.Uredništvo
in
upravnništvo
lista je
v Ljubljani
Breg št. 12.
Telefon 119.

AVTONOMIST

Glasilo „Združenja slovenskih avtonomistov“

Izhaja vsako soboto

Celoletna na-
ročnina 50.— D
mesečna 4.— „
Inozemstvo ce-
loletno 100 D.
Posamezne
številke se ra-
čunijo po 1 Din
Inserati
se računajo:
pol str. 350 D.
manjši soraz-
no. — Pri
oglasih
na 25 p.**Kaj hočemo?** Lastno zakonodajo na lastnih tleh vzrastlega slovenskega ljudstva!

Pasji dnevi.

Nastopili so vroči dnevi, v Ljubljani še bolj prašni kot vroči, vse beži iz mest in išče zraka ob rekah in potokih — kdor ima denar, tudi ob jezernih, n. pr. na Bledu ali kje drugje. Konec je politike in politiziranja, zato bo čas spet v jeseni, ko bo dež, megla in druge take stvari, ki se redno vračajo vsako leto kot lastovke vsako pomlad. Politike je torej za sedaj konec — in tukaj človek malo obstane in postane — ter se zamisli!

Kako je pravzaprav to: politika je vendar nekaj stalen boj za gotove gospodarske ali druge koristi: kako torej, da se pojavlja pri nas politika samo od časa do časa kakor komarji, nahod in griza? Ali je kdaj že mislil kdo na to?

To da so povsod ob gotovem letnem času pasji dnevi in da bežijo takrat poslanci na letovišča: to je gotovo res. Vprašanje pa je, ali je to res povsod brez izjeme tako. Zdi se namreč, da — ne. So gotove dobe v življenju narodov, ko ni časa za počitnice in veselice, ampak je treba misliti in trdo delati. Nemci n. pr. ne mislijo na počitnice. Ali je slovenski narod dosegel vse, kar imajo drugi narodi v kulturnih državah? Ali je torej slovenski narod upravičen, da uganja politiko samo od časa do časa, bolj za zabavo kot za korist? Na ta vprašanja moramo odgovoriti: ne! Slovenski narod ni v teh petih letih, odkar uganja politiko za zabavo — dosegel ničesar, niti za las se ni primaknil bližje cilju svoje federacije. Vsako leto začnemo znova in smo na koncu leta ravno tam, kjer smo bili ob koncu prejšnjega leta. Da nas ne bo kdo razumel napačno, povdarimo, da mislimo tukaj na slovenski narod kot celoto — ne pa na posameznike in

neštevilne zavode, denarne in druge, ki so si nakupičili v teh letih nepregledna premoženja. Govorimo torej o narodu, ne o posameznikih.

V slovenski politiki se torej govori o federaciji in republiko samo v mrzlih jesenskih dneh — ko pa pridejo komarji in pasji dnevi, se pa govori o veselicah in drugih prireditvah. Dela pa se za republiko in federacijo ne niti po zimi niti v pasjih dneh — pač pa se dela pridno vedno za veselice in druge prireditve, tako da bi imeli že davno republiko in federacijo — če bi se dala priveseliti in priklicati na slavnostnih govorcah.

Vzroka vsemu temu sta dva. Prvi je ta, da vidi pri nas vsaka stranka svoj glavni cilj v tem, da ima kolikormogoče mnogo pristašev. V to svrhu je vse dobro; veselice, sprevodi, govorance in drugo. Ljudje to radi gledajo, se počasi oklenejo prirediteljev in glasovi za volitve so gotovi. Ali se po volitvah tudi dela za program, ki ga je kaka stranka razvila pred svojimi volilci — to je bolj postranska stvar. Saj veselice tudi nekaj zaležejo, kjer se veseljarjem pove, da se dela v smislu programa itd. Jedin program, ki so ga slovenske stranke skupno izvršile med narodom, je bil program Majniške deklaracije. In še ta program se je dal izpeljati samo vsled tega, ker so delale vse stranke skupno, ker je takrat res vsaka stranka videla najprej narod in potem šele stranko — in ker je imelo takrat mesto še večji interes nad uspehom kot pa dežela.

Danes, ko je bolj ravno tako težak ali pa še težji kot takrat, ni nobenega govora o kakem skupnem nadstrankarskem, slovenskem programu. Danes že zopet vsaka stran-

ka zadovoljno šteje in prešteva svoje pristaše in volilce. Drugega ne vidi. Glavni vzrok temu je pač to, da mesto nima tistega interesa na federaciji in republiko, kakor ga ima predvsem kmet in delavec. Uradnik služi in posluša vsako vladno, advokat zasluži enako v federativni republiko in centralizirani monarhiji, trgovec, zlasti slovenski, nima pojma o politiki, ali se vsaj ne briga za njo, delavec pa je pri nas še tako slab, da ne more imeti odločilnega vpliva na politiko. Ker pa danes vodi slovensko politiko mesto,

zavoljo tega se ni čuditi, če nismo prišli v petih letih nikamor, kajti mesto preneha s politiko ob pasjih dneh in začne zopet znova po Božiču. Tako delovanje ali bolj pravilno: govorjenje zadostuje samo za prireditve veselice. Če bo hotel torej naš kmet in naš delavec doseči federacijo in republiko, se bo moral začeti boriti zanjo sam. Mesto mu jih ne bo dalo. In čim prej to uvidi, tem bolje. S tujo pomočjo se ne doseže mnogo, z veselicima pa manj kot nič.

Anglija proti Franciji.

Glavno vprašanje evropske in tudi svetovne politike je vprašanje vojne odškodnine, ki naj jo plača Nemčija zmagovalcem, in prvi vrsti Francozom. S tem vprašanjem tesno zvezano je vprašanje medzvezniških dolgov, na katerem je najbolj interesirana Amerika kot glavni upnik Francozov in Angležev.

Glede načina, kako se naj vojna odškodnina od Nemčije izsili, si pa Francozi in Angleži niso edini. Angleži so pač zato, da morajo Nemci plačevati svojo izgubljeno vojno, toda plačajo naj toliko, kolikor premorejo in kedar morejo. Angleži pravijo, da je treba Nemce same pustiti najprej živeti, sicer ne bodo mogli plačati. Francozi pa nastopajo mnogo ostreje. Kakor hitro so se začeli Nemci nekoliko obotavljati s plačevanjem, so Francozi zasedli najbogatejše nemško industrijsko ozemlje in so odločni iti še dalje, samo da od Nemecev plačevanje odškodnine magari izsilijo.

Ti dve različni stališči glede načina plačevanja vojne odškodnine od strani Nemecev pa sta povzročili med Anglijo in Francijo oster spor. Razpoka med bivšimi zavezniki je vedno večja in nasprotstvo raste od dne do dne.

Značilen za razmerje, ki vlada med Francijo in Anglijo danes, je članek, ki ga je objavil pretekli teden veliki londonski list »Observer«.

Tam beremo: »Veliko napako je napravila angleška vlada, ker hoče trdoglavost francoskega ministrskega predsednika pomiriti s prijaznimi besedami in nasveti. To, kar je francoski ministrski predsednik Poincaré odgovoril angleški vladi, je brez primere v svetovni zgodovini. Francoski ministrski predsednik Poincaré (reci Poenkaré) se je bivšemu angleškemu ministrskemu predsedniku rogal, za njegovega naslednika Bonar Lawa (reci: Lova) se ni zmenil, sedanjega predsednika Baldwina (reci: Baldvina) pa naravnost prezira. Angleška vlada sedaj vidi, s kom ima opraviti.

Francoska politika se opira na 700 tisoč bajonetov in sabelj in na odgovarjajoče število topov, vojnih ladij, letal in podmornic. Nemčija je razorožena, Anglija je svoje vojaštvo poslala domov, Poljaki in Mala antanta (v kateri je tudi Jugoslavija, op. ur.), so pa vojaški hlapci Francije. V miru znaša število njihovih vojakov nad 1 milijon. Rusija je zaenkrat brez moči. Tako

LISTEK.

Kmečki punt.

Hrvaško napisal Avgust Šenoa.

„Kako?“ se je nasmehnil starec, „kakor travni brez rose je človeku brez oči. Ničče te ne zapira in vendar si zaprt, pred teboj je odprt ves svet, ti pa sežeš samo tako daleč kakor tvoj nos. Hudo je, dragi moji, hudo, če ne vidiš niti solnca, niti meseca, niti belega dne! Dolgo me nisi videl, da, da! Ne hodim med svet! Čemu neki? Če ne vidiš, ali naj potem svojo nadlogo svetu še razkazuješ? Toda bodi Bog tudi za to zahvaljen, samo da je Jana pri meni, moja Jana. Ravno pred mesecem je bilo deset let, kar so mi črne koze vzele oči. Moja rajna je še živela, Jana pa se je po dvorišču še igrala s piščeti. Kako smo bili srečni! Videl sem solnce, zeleno travo, zdrave ljudi in Boga v oltarju. Sedaj ne vidim nič, prav nič. Žena mi je umrla, pa nisem videl niti njenega groba, samo včasih me Jana popelje na pokopališče, da potipam križ moje pokojnice. Da, Jana, to je prava duša, boter Ilija. Ž njenimi očmi gledam, od njenih rok živim, po njenem sledu hodim, Bog jo naj blagoslovi! Če bi ne imel nje, bi umrl, ali pa — Bog mi odpusti greh! — znorel!“

„Ali, dragi očka,“ ga je prekinila deklica vsa zardela, „kaj tukaj vsem ljudem vedno o meni razlagate! Toliko drugih reči je še in jaz sem vendar vaša hči!“

„Res je,“ je dejal Gušetič, ki je dotlej mirno gledal v zrak. Deklica se je za korak umaknila in s solznimi očmi gledala Kato.

„Toda ni je Jane, kakoršna si ti,“ odvrne starec, „ni je ne, od Zagreba do Brdovca ne.“

„Pusti, Jana,“ reče botra Kata in pogladi Jano po laseh, „naj oče govori, prav ima. Dobrota ni nikaka sramota in kdor starosti dobro dela, si zida pot v nebo. Daj Bog, da bi bili otroci tvojega botra Ilije taki, kakor si ti.“

„Res, lepo kumče vam je dal Bog, boter Ilija,“ se je nasmehnil Andrej, „in Jurkov zet si ne bo zataknil drača za klobuk. Čuj, Jana, ti imaš bolj bistre oči kakor tvoj očka, ali so zadele že kje na moške brke?“

Deklica je novesila oči in ni ničesar odgovorila, namesto nje pa se je oglasila Kata:

„Ej, Andrej, ti nesnažni jezik! Kaj vas brigajo Janine oči? Ali so mar ogledalce za vaše nespoštljivo lice? Ta trava ne raste za vas, in hvalite Boga, če boste toliko srečni, da si boste danes ali jutri lahko zatakneli koprivo za klobuk. Po besedah se vam pozna, da živite med gospodo in poslušate same poganske besede. Sram vas bodi!“

„Oj, oj, botra Kata,“ je odvrnil Andrej mirneje, „ali vas je ta moja nedolžna šala tako zbodla? Post je vendar minil, minile tudi večernice, pa se jezik lahko nekoliko svobodneje zavrti. Toda čuj, Jana, kaj pa boš sedaj? Stara gospodinja se seli na Stubico in ž njo vred tudi gospodična Kata in Anastazija in Zofka, tvoja sestra po mleku. Koga boš sedaj v gradu obiskovala, kdo ti bo sedaj dajal darove?“

Deklica je nekoliko pobledelela, pogledala Kato in velike solze so ji privrele na oči.

„Ah, da,“ pravi Jana plaho, „jaz Andreju ne verujem. Andrej se zlaže, če le zine.“

„Da, da, Jana, tokrat se Andrej ni zlagal,“ je potrdila Kata. Deklica ni rekla nič, samo z roko se je prijala za srce.

„Gospa Uršula se res seli?“ je vprašal Jurko, vzdignil obraz in odprl usta; „kakšne novice so to? Zakaj se seli in kdo bo prišel na mesto nje? Bog nas varuj zlega — ali kar motno mi je pred očmi od krvi. Nekaj sem tudi jaz v vasi ujel na ušesa, da bodo na Susjedu gospodovali samo Batorovci in da stari gospodarji odidejo. Pravim vam, otroci, huda bo. Star sem in to vem. Marsikatero hudo leto je šlo preko moje glave, kakor voda črez kamen v potoku in če bi hotel prešteti vse one črne dneve, ki so šli preko Susjeda, bi cela vas ne imela prstov dovolj. Če ni tu Dora vmes?“

„Kakšna Dora?“ je radovedno vprašal Andrej.

„Ti vsaj jo poznaš, Andrej,“ je odvrnil slepec, „saj služiš v gradu.“

„Jaz poznam samo našo debelo mlekarico Doro iz Jakovljeva,“ se je nasmejal sluga; „huda je res in me je že parkrat opraskala, ko sem hotel pogledati, ali ima zrastle obrvi, ampak zaradi te debeluhe še vendar ne bodo prišle nesreče na vso pokrajino!“

„Le ročaj se, ročaj starcu, ti zelena šiba,“ je nadaljeval zlovolino starec; „kaj ve tvoja nezrela glava, kako je bilo nekoč v onih starih časih. To so babje čenče, kaj ne?“

„Ali, očka Jurko, tudi jaz ne vem, kaj mislite z Doro, in vendar je že kakih dvajset let, odkar sem se tukaj naselil in sem bil že stokrat v gradu,“ je pripomnil Ilija.

„Tudi ti,“ se je nasmehnil Jurko, „vi ste slepci, vi, jaz pa dobro vidim. Pridite malo bližje, da vam povem,“ je pristavil starec tiše.

(Dalje prih.)

je vojaška premoč Francozov danes večja kakor v dobi Napoleona I. Tak temelj evropske politike pa je nezdrav in Evropa bo doživela čudne stvari.

Nezdrav je temelj francoske nadvlade, ker se opira na črnice. Francija vzdržuje v miru 300 tisoč vojakov pod orožjem. Poleg tega organizira Francija v svojih afriških kolonijah zamorec kot vojake in sicer pol milijona črnih vojakov. Ta moč je temelj francoske politike: Francija vlada nad Evropo s svojimi zamoreci. Na to moč se opira tudi francoski ministrski predsednik Poincaré.

Kaj naj ukrene Anglija proti francoski premoči? Prvi korak, ki ga mora napraviti angleška vlada, je ta, da svojo politiko javno izpove. Angleška politika mora biti taka, da bo našla naklonjenost in podporo pri vseh narodih, ker bo zastopala interese vseh narodov. S francop-

skim ministrskim predsednikom pa mora angleška vlada govoriti kratko in jasno.

Kakor je videti, te besede niso posebno prijazne. V tem tonu ne piše samo »Observer«, ampak tudi veliko število drugih angleških listov, tako da zaključek ne bo nepravilen, če smatramo za možno, da pride med Anglijo in Francijo prej ali slej tudi do oboroženega spopada — to je, do nadaljevanja svetovne vojne.

Tak spopad pa utegne temelje tistih držav, ki jih je ustvarila pariška mirovna pogodba, prav temeljito zrahljati. Med temi državami se nahaja tudi naša. In tu nastane vprašanje: Če pride do novih, težkih odločitev — ali bomo Slovenci **zopet tako lepo »pripravljeni«** na **težke dni, kakor smo bili »pripravljeni«** l. 1914. in l. 1918.?

Biti pripravljen — to je vse.

Radič in Pašič.

Zadnje dni se je bila raznesla govornica, da je Radič »pobegnil«. On je zapustil svojo stranko, zapustil je svojo domovino, zapustil je svojo rodovino in odšel neznano kam v tujino. Iz »strahopetnosti« seveda, ker se boji, da ga ne bi zaprili ali pa celo ubili.

Mislimo, da ni treba še posebej poudarjati, da vse vesti, ki imajo namen Radiča osramotiti pred hrvaško in slovensko javnostjo, izvirajo iz Beograda. Vlada misli, da ji bodo take laži kolikor toliko koristile in zato jih razširjajo **namenoma**.

So pa med vestmi o Radičevem »begu« tudi take, ki izvirajo iz njegove najbližje okolice, mogoče celo od njega samega. Te vesti imajo namen, da prikrijejo pravo bivališče Radičevo. Te vesti so svoj namen tudi dosegle in zato so dobre.

V svojem listu »Slobodni dom« je Radič nedavno sam zapisal, »da se bo mogoče nekje pojavil, kjer se ga Pašič najmanj nadeja«. Iz teh besed bi se dalo sklepati, da je Radič res kam odpotoval, ali pa bo šele odpotoval. Sicer pa ne vemo nobene vzroka, zakaj Radič ne bi smel odpotovati kamor se mu ljubi? O kakem begu seveda ne more biti govora, še manj pa o strahopetnosti. Da ni strahopetec, je pokazal že dostikrat, saj je takorekoč vedno v nevarnosti.

Drugačna pa je stvar s Pašičem. Tudi ta je odpotoval »neznano kam«. Vsaj vlada pravi, da »ne ve za njegovo bivališče«. Ta trditev je seveda debela vladna laž. Da vlada ne bi vedela, kje je njen predsednik?

Vlada Pašičevo sedanje bivališče **namenoma prikriva** sicer ga prikriva s tem, da spušča preko svojega časopisja v svet vesti, da je Pašič **istočasno** na Bledu, na Francoskem, na Češkem itd. Kar uprižarja vlada z vestmi o Pašičevem bivališču, ni več komedija za pasje dni, ampak je že nesramna foparija vsega prebivalstva v kraljevini SHS. Pašič ni privatna oseba, ki lahko gre, kamor hoče, ampak je predsednik vlade, ki ima svoje dolžnosti.

Namen Pašičevega potovanja v inozemstvo je političen. Kaj pa Pašič tam sklepa, s kom se razgovarja, s kom se pogaja? to naj bi vedel le on in njegova »partija«, vse druge pa, ki smo »državljeni« (pravilnejše: podaniki ali podložniki) te države, pa naj čisto nič ne skrbi, kako on z našo kožo baranta po širokem svetu!

Nikjer na svetu ni mogoče, da bi predsednik vlade »ušel« ali »pobegnil«. Pri nas je mogoče tudi to!

Sicer pa mislimo, da bo Pašičeva kupčija s Francijo na naš račun šla nekoliko bolj trdo.

Misli.

Ločimo **Marxa - nacionalnega ekonoma od Marxa - filozofa**. Njegovo bistveno življensko delo je gospodarsko. Gradivo za svoj gospodarski nauk je črpal v Angliji, ki je klasična dežela kapitalizma. Mislim, da sta v tem oziru izhodišče in smer njegovega nauka utemeljena: načelna kritika zasebne lastnine proizvodjalnih sredstev in zahteva po njih socializaciji. V koliki meri, kdaj in kako se naj socializacija vrši, to pa ne more biti rešeno po enem kopitu: povsod ob istem času enako.

Potrebujemo izobrazbe in npravnosti; zakaj ne pozabimo, da ni dovolj, ako ustvarimo socializem: treba ga je tudi ohraniti. Nov družbeni red mora biti boljši od starega. Ali bi bilo kaj pomaganega, ako bi ga morali vzdrževati z nasiljem in ne z zavestjo ljudstva? Zato ne zadoščajo samo želje, ampak delo. Številna množica prihaja do veljave s svojo fizično silo pri rušitvi, a za ustvarjanje je treba duševnih moči, to je volje in znanja.

Loučar, Politika in zgodovina.

Dnevne vesti.

V tolažbo. »Prevratnih elementov« je v Sloveniji vedno več. Spodetka so bili »prevratni elementi« le avtonomisti, klerikali in radičevci. Sedaj so uvrstili patentirani patrijotje med »prevratne elemente« tudi — čujte in strmite — demokrate, torej največje patrijote, ki so še nedavno najbolj rohneli nad »prevratnimi elementi«! Zaradi tega očitka je »Jutro« silno užaljeno. A popolnoma brez potrebe. Gospodje bi morali vendar vedeti, da imajo »prevratni elementi« v Sloveniji in v državi **ogromno večino**, vedeti bi morali dalje, da pomeni naziv »prevratni element« **veliko čast**, do katere se ne pride tako lahko, in da bodo v doglednem času prevzeli »prevratni elementi« v svoje roke tudi vlado, državno vlado, z vsemi njenimi dobrotami vred, zlasti bla-

gajno. Vprašanje je seveda, če bodo stari »prevratni elementi« hoteli ta časten naslov tudi demokratom priznati, ker tega naslova ne morejo podeljevati »Jutranje Novosti« ali pa »Narod«, ampak samo tisti, ki ga že imajo. S tistim »haben allergnädigst taxfrei den Titel zu verleihen geruht« pri »prevratnih elementih« ni nič. Pri »prevratnih elementih« je taksa, visoka taksa, nič zastoj kakor pri radikalih. Če bodo pa demokrate pridni in če se bodo izkazali vredne visoke časti, ni izključeno, da jih »prevratni elementi« sprejmejo medse za polovično takso. G. dr. Žerjav naj si stvar premisli, ker biti minister, ni tako »ohne«.

Najboljši odgovor. Župani so dobili poziv, naj ovadijo oblasti vse protidržavne elemente. Na ta poziv

vemo mi za jako dober odgovor. Ovaditi je treba vse ljudi, kar lazi in hodi po Sloveniji. Vsak naj ovadi vse svoje »znance«, tako da bo vsak človek v Sloveniji vsaj trikrat »zapisan«. Potem se bo mogoče slavna oblast enkrat spametovala in ne bo več posnemala ranjkah dunajskih traparij.

»Kako postaneš prevraten element?« Naroči si »Avtonomista«, Ljubljana, Breg št. 12.

Kar kdo išče, to najde. Komaj se je bil raznesel glas, da je Radič odšel neznano kam, je že dala vlada razglašati po svojih časopisih, da je »pobegnil«, da je svojo »republiko« pustil na cedilu, da je strahopetec, da je odšel na Dunaj, na Madžarsko in v Italijo, kjer kuje z raznimi sovražniki domovine črne naklepe proti lastni državi itd. Take vesti je dala vlada širiti med ljudi, da Radiča pri njegovih pristaših spravi v slabo luč. Dobila pa je kmalu zaslužen odgovor. Vodstvo hrvaške republikanske stranke je dalo namreč razglasiti, da so pripravljali na Radiča atentate, in sicer **krogi, proti katerim se Radič ne more braniti.** — Sedaj pa ima vlada, kar je iskala.

Kje je Radič? Radič je na varnem in se mu prav dobro godi.

Kaj dela Pašič? Pašič prebira odgovor angleške vlade na francosko spomenico glede plačevanja vojne odškodnine od strani Nemcev in išče po celi Evropi barona Hartwiga. (Baron Hartwig je bil pred vojno ruski poslanik v Beogradu, ki je vedil ob enem vso srbsko vnanjo politiko. Op. ured.)

Angleški odgovor. Nemci so vojno izgubili in morajo plačati odškodnino. Francozi jo tirjajo z vso strogostjo. Angleži so pa mnenja, da je francoska politika napačna in so dali svojo nezadovoljnost francoski vladi prav jasno razumeti. Iz angleškega odgovora na zahteve francoske vlade je razvidno, da se danes gledajo Angleži in Francozi kot pes in mačka. Zaveznitva med obema je konec. Vsled te izpjembe se morajo sedaj vse države odločati, ali bodo podpirale Francoze ali Angleže. V neprijeten položaj je prišel vsled tega tudi Pašič, ker ne ve, kam bi. Kaj bi on dal, če bi natančno vedel, da se bodo Slovinci in Hrvatje z vso vnmemo vojskovali za francoske kapitaliste! Ampak ta Radič, ta vražji Radič...

Zakaj je vlada železničarje militarizirala? Ker se je minister za promet bal, da bi kje na progi ne obtičal vlak, s katerim se je peljal rumunski kralj na Bled. — Bog ohrani, Bog obvari itd.

Kako dolgo naj čakajo uradniki na zvišanje svojih plač? Tako dolgo, da bo Jugoslovanska krona vredna 1 dolar. Takrat plač ne bo treba več zvišati, ampak bo zadoščala dosedanja plača. Tako svetuje uradnikom »Slov. Narod« in prav ima. Kakoršen list uradniki podpirajo, takega pa imajo. Vsak ima, kar za služi.

Nova šola. V Ljubljani se ustanovi nova šola za moderno politično priklanjanje. Na to šolo opozarjamo zlasti slovensko inteligenco. S to šolo bo združen tudi poseben tečaj za umetno hlapčevanje vladi. Vsa potrebna tozadevna pojasnila bo pravočasno objavil »Slovenski Narod«.

Kmetje, berite »Slov. Narod!« Berite prvo stran, da boste sami spoznali, kakšna je slovenska (?) »inteligence«. Berite zadnjo stran, da boste spoznali, kdo to »inteligence« podpira. Po tem se ravnajte in **bodite možje, samozavestni možje!**

»Kilava država.« Tako imenuje Jugoslavijo veliki angleški list »Manchester Guardian«, ki je objavil pod tem naslovom uvodni članek o naših notranje-političnih razmerah. Mi lista nimamo, zato se zaenkrat, dokler ga ne dobimo, zadovoljujemo z izvlečkom, ki ga je objavil »Slovenski Narod«: »Jugoslovanska vlada se še vedno zama trudi, da bi končala hrvaško avtonomno gibanje. Vsak nov poizkus kaže skrajno nestabilen položaj v

novi luči. Ko je bila leta 1918. ta država ustanovljena, so jo splošno smatrali kot enega obeh stebrov — drugi naj bi bila Češkoslovaška — na katerem naj bi slonela nova, zdrava politična konstelacija v srednji Evropi. Češkoslovaška je to upanje opravičila, **Jugoslavija pa je nam nudila do sedaj samo razočaranje.** Vzrok leži v tem, da se **politiki stare Srbije**, odgojeni v šoli neprestanih balkanskih preprirov, **ne morejo povzeti do spoznanja, kaj je potrebno veliki in bogati državi.** Ko so se hrvaški politiki 1915 leta tajno sestali z zastopniki srbske vlade v Zenevi in položili temelj nove države, je bilo sklenjeno, **da bo ta država obsegala več pokrajin kot enakopravne člane v širokem federativnem okviru**, kar jim bo omogočilo najširšo lokalno avtonomijo obenem z močno centralno vlado. Zagotovilo v tem smislu je dobil Zagreb 1918. leta, ko so zastopniki Hrvatov in Slovencev podpisali akt ujedinenja s srbsko kraljevino. V tem duhu nadaljuje avtor svojo sodbo o naši državi, opisuje nezadovoljnost Črnogorcev in Makedoncev, hvali Radiča in njegovo **abstinenčno politiko** in prihaja do zaključka, ki je zelo zanimiv: »S sigurnostjo lahko trdimo,« sklepa člankar, »da vse represalije vlade proti hrvaškemu avtonomistom ne bodo imele druge posledice, nego da pospešijo razpad kraljevine.«

»Slov. Narod« si seveda ni mogel kaj, da ne bi bil pripomnil, »da se čudi, da take članke sprejema resen list.« Mi se temu ne čudimo. Angleški listi pišejo namreč vedno **to, kar je.** Če bi angleški trgovci in bankirji brali v angleških listih o Jugoslaviji **ugodna poročila o nas**, bi nam tudi dali kredit. Če bi pa videli, da so ob svoj denar prišli vsled **lažljivih poročil** angleških listov o Jugoslaviji, bi nad uredništvi takih listov drugače zapopotali. Med »slovensko inteligenco«, ki se pusti dnevno farbat od različnih »Narodov«, in pa med angleškimi bankirji je velika razlika!

Militarizirani železničarji. Kakor izvemo iz dobro poučenega vira, izide v kratkem »Verordnungsblatt«, ki bo objavil napredovanje militariziranih železničarjev. Napredovanje in odlikovanje bo kar deževalo. Državnim železničarjem je danes lahko žal, da se niso priključili štrajku.

Iz službe je odpuščenih oziroma upokojenih veliko število slovenskih železničarjev. Na njihova mesta prihajajo srbski železničarji, n. pr. na Jesenice. — Jetzt fahr' mr' wieder Eisenbahn — Hurraaah, juch-heeee — Um fünfzig Pfennicheeee...

K izstopu iz radikalne stranke trafik. Kopina iz Maribora (Slov. 5./VIII.) dovolite mi to-le pojasnilo: Deputacija, ki se je 3. marca t. l. predstavila fin. min. Stojadinoviću za povisek provizij tobaka, ker tam doli baje odklanjajo vsak povisek, in se zadovoljujejo s 5%; bi pač mogla izčrpnno predočiti in pojasniti težkoče naših trafikantov v Sloveniji, napram onim na Srb-skem. Kajti poznamo razmere v Beogradu, ko imajo posamezni trafikanti pod seboj od 5 do 10 trafik, pri nas je žal nasprotno; na eni trafiki je soudeleženi po 2—3 družabnikov!! Reelnost naših trafikantov ni za primerjati onim tam preko Beograda, ali v Banatu, kaj ti primerilo se je mojim znancem, ki sta zahtevala Vardar cigarete, da so stale po 3 K in Kosovo pa 6 K kos, ko sta proti takemu povisku protestirala, pa se jim je v obraz vrglo »šta me briga — kdor nena para neka ne pušii!« Torej take stvari bilo bi **dobro privezati in g. ministru pojasniti**, zakaj se lahko odpovedujejo tamošnji trafikanti višji odstotni proviziji, ker imajo z manjšimi odstotki **pri več trafikah in samolastni določbi prodajnih cen**, vsekakor boljše »zarado« kot pa mi slovenski ubogi pošteni trafikanti!

Za pasje dni. Slovenskim ljudem se ne godi dobro. Oni mrmrajo

in so nezadovoljni. Tega mrmranja pa vlada ne poslušna rada. Zato je vlada naročila svojemu vernemu hlapcu, naj ljudi potolaži. In veliki hlapec je šel in začel ljudi tolažiti tako-le: Oj, pridite k meni vi vsi, ki ste obloženi in obteženi z nadlogami, da vam pomagam. Približaj se mi posebno ti, jedna in bedna slovenska »inteligenca« Zakaj si jedna in bedna, zakaj si bosa in lačna? Zato, ker si neumna. Zakaj pa štrajkaš? Jaz pa ti pravim: Ne štrajkaj! In dalje ti pravim: Ne delaj vladi sitnosti! Kdor hoče biti sit in obut, mora iti z vlado in mora biti vladi zvest in ji mora služiti. Služiti — to pa se pravi biti hlapec, večen hlapec, ponižen hlapec in pokoren hlapec. Samo take hlapce gospodarji obravnavajo in jim dajo kruha, dobrega črnega kruha in kosti, kakor se spodobi za hlapce. Zato morate vladi služiti, pa boste siti in obuti. In kar je glavno: Nikdar si ne domišljajte, da imate močgane, da ž njimi mislite! To je stvar vlade. Torej še enkrat: Nič misliti in služiti! To bodi naše geslo, pa boste postali »pisarji« in »sekretarji« od prve do pete »klase«, za kaj več pa tako niste zrel. — In vi, kmetje in delavci! Zakaj stokate? Zakaj tudi vi nočete služiti vladi? Če ste že od nekdaj služili, zakaj ne bi še danes? In zato vam povem: **Služite in služite** in dobili boste rjave kontenine in vaše žene moderpolana in ovsnega kruha vam bodo dali vsak dan, da boste siti in oblečeni. Samo služite in služite slavni vladi! — In vi trgovci in obrtniki — zakaj stokate? Vaša vzvišena naloga je, da plačujete in plačujete in plačujete! Kam pa slavna vlada deva denar, vas prav nič ne briga, ker mi živimo v demokratični in svobodni državi! **Služite, plačujte in molčite!** — In ko je velik hlapec svoje delo opravil, je šel k svojemu gospodarju in mu rekel: »Poglej, gospod, storil sem, kar si mi naročil! Le poglej, te zabikane Slovence, kako lepo služijo! Uradniki se ti klanjajo do tal, trgovci ti plačujejo in plačujejo in kmetje molčijo — ali nisem priden?« In ko je veliki hlapec te besede izgovoril, mu je dal gospod breo, veliki hlapec pa je vskliknil ves zadovoljen: »Oj, gospod, kako velika je tvoja misel! Še enkrat me breni in še enkrat, da bodo ljudje videli, kako sem priden in zvest!« — Kaj pravite, kdo je ta veliki hlapec?

»P. v.« To sta začetni črki nemških besed »politisch verdächtig« — politično sumljiv, nezanesljiv. Tik

pred svetovno vojno je bila namreč začela stara avstrijska oblast vse ljudi sortirati kakor branjeveci čebulo in je postavila na eno stran goreče in vnete »patrijote«, na drugo stran pa »politično sumljive in nezanesljive« ljudi, ki so bili seveda sami »prevratni elementi« in »veleizdajalci.« In ko je bilo sortiranje v glavnem končano, je prišla vojska. Takrat so takoj »patrijote« poslali na varna mesta v zaledju, »politično sumljive« ljudi pa so deloma poslali pod policijsko nadzorstvo, nekatere so »konfinirali«, druge »internirali«, nekatere zaprli itd. One pa, ki so bili še porabni za vojake, je doletela »najvišja čast,« da so »smeli« braniti domovino in prvih rovin in zakopih... »Sortiranje na »patrijote« in »politično sumljive« se je med tem pridno nadaljevalo in pri »sortiranju« so pridno pomagali vsi, brez razlike vere in narodnosti in strankarske pripadnosti, ki so imeli s svojimi bližnjimi za poravnati kakšne račune. Če se je hotel n. pr. krčmar ali pek itd. iznebiti neprijetnega konkurenta, ga je »osumil« in konkurenca je izginila ali v arest ali pa na fronto. Tako so se ljudje »sortirali« drug drugega dokler »p. v.« ni postal naravnost časten naslov, prav tako, kakor danes »prevratni element«, in dokler splošni polom ni napravil vsem tem svinjarijam žalostnega konca. — Tako je bilo nekdanj in danes bo tudi tako. Danes imajo župani nalog, da vse ljudi, ki odhajajo k vojakom, sortirajo po starem receptu in jih označijo kot »patrijote« ali kot »prevratne elemente«. In tako se bo ponavljala stara zgodovina: Kdor se hoče iznebiti kakšne konkurence, naj konkurenta kar naznani vojaški oblasti, da je »protidržaven.« Vojaška oblast ga bo že ozdravila nekje »tamo daleko, daleko kraj morja.« In divje gonje na »prevratne elemente« se bodo udeleževali prav vsi, brez razlike vere, narodnosti in strankarske pripadnosti. Z ozirom na okolnost, da se bodo lova na »elemente« udeležili prav vsi, pa naj bo vojaška oblast prepričana, da bo koncem koncev našla pri prav vseh vojaških obveznikih »p. v.«, ker bo radikal ovadil klerikalca, klerikalec socialista, socialist liberalca, liberalca komunista in tako dalje vsevprek. Za prvi rov bo torej dovolj blaga na razpolago. Pa pravijo, da je stare Avstrije konec! Taka stara in solidna firma ne umrje čez noč. Samo ime je nekoliko spremenila in »kšeft« gre naprej.

skega komunista, zakaj se je Mussoliniju posrečilo splezati na državno krmilo in streti socialiste in komuniste, mu je dotični proletarski voditelj odgovoril: »**Ker nismo znali pravilno upoštevati kmečkega vprašanja.**«

Letos je več vodilnih slovenskih komunistov izstopilo iz vodstva komunistične stranke, ker je srbska centrala v Belgradu zastopala stališče, da je delavec vse v komunistični stranki, kmet pa nič. Ti vodilni slovenski komunisti niso stopili v ozadje zato, ker so morda mislili, da delavec ne sme imeti važne besede v komunistični stranki, temveč so se umaknili zato, ker so bili mnenja, da se v agrarni državi mora delavec naslanjati na kmeta, če hoče priti naprej.

Iz vsega tega vidimo, da je bilo v komunistični internaciji dovolj nerazumevanja napram kmečkemu vprašanju in da so nekateri voditelji morali celo izstopiti iz vodstva zato, ker so trdili, da delavec brez kmečke opore ne more priti naprej, ravnotako kot si kmet ne more pomagati brez zavezništva z delavci. Tako je bilo doslej. Toda časi se spreminjajo in ljudje z njimi. N. pr. Zinovjev, predsednik izvršilnega odbora komunistične internacije, se je že tolikokrat izpremenil, da sam sebe več ne pozna. Leta 1919. in 1920. je trdil, da bo prihodnjega leta vsa Evropa sovjetska republika, zdaj mož trdi, da bo treba počakati še dvajset do štirideset let. Morda se moti, kot se je že večkrat.

Tako je letos komunistična internacija spremenila tudi svoje stališče napram kmečkemu vprašanju. Letos se je v Moskvi sestel širši izvrševalni odbor komunistične internacije in je postavil geslo: **delavsko-kmečke vlade.** Zavrgel je staro marksistično stališče, da so kmečki posestniki zastarel gospodarski razred in je po bridkih izkušnjah v Rusiji, na Ogrskem, v Italiji, v Jugoslaviji in drugod prišel do tega, da so kmetje tudi ljudje in sicer zelo važni ljudje, ki lahko

veliko pomagajo, lahko pa tudi veliko skazijo.

Letos se je torej komunistična internacija postavila na stališče, da delavci ne smejo zahtevati oblasti sami zase, ampak v zavezništvu s kmeti. To stališče je zelo pametno. Človek se le vpraša, kako je to, da letos to prepričanje oznanjajo tisti ljudje, ki so lani pljuvali po njem. Človek se le vpraša, zakaj ni pri komunistični internaciji nobene morale in zakaj ne stopijo v penzijo dotičniki, ki so jo že tolikrat zafurali? Ali je komunistična internacija tudi nasledna monarhija ali udobno korito za par ne talentiranih neznačajnežev?

Čestitajoč večinskim komunistom k pametni spreobrnitvi, ki nima ničesar opraviti z Marksovim industrijskim komunizmom, jim želimo le, da bi tudi v Rusiji izvedli v dejanje novo geslo. Dokler bo tam imelo pol milijona kmetov enega poslanca, pol milijona delavcev pa pet poslancev, slovenski pa tudi evropski kmet ne bo mogel verjeti v spreobrnitev Zinovjeva in Tročkega. Zatorej, gospodje, če ste se spreobrnil v duši, spreobrnite se tudi v dejanju.

Živela kmečko-delavska vlada!

Čevlji z znamko „Peko“ domačih tovarov Peter Kozina & Ko. so priznana najboljši in najcenejši. — Dobite jih povsod. Glavna zaloga: Ljubljana, Breg štev. 20, na drobno Aleksandrova cesta št. 1.

TRBOVELJSKI PREMOG IN DRVA

ima stalno v zalogi vsako množino.

Družba Ilirija, Ljubljana, Kralja Petra trg 8, Telefon 220.

IZDAJA LJUBLJANSKA ORGANIZACIJA SLOV. AVTONOMISTOV.

Odgovorni urednik Jože Petrič. Tiskarna J. BLASNIKA NASL. v Ljubljani.

Nogavice

vezenino, sukanec Trident in veriga, naramnice, D. M. C. prejca jedilno orodje, žlice, vilice, nože, glavnike itd. priporoča veletrgovina

OSVALD DOBEIC, Ljubljana, Sv. Jakoba trg 9.

Lepota!

Ako hočete imeti lepo, nežno lice uporabljajte »Aika«: lilijino kremo, katera odstranjuje razne izpuščaje na koži. Prepričajte se in naročite po pošti. Drogerija ANTON KANC, Ljubljana.

Jermena

za cepe in za čevlje, kože, biče, bičevnike, razne krtače, čevljarstvo prejo in papirnate vrečice nudi po najnižjih cenah

OSVALD DOBEIC, Ljubljana, Sv. Jakoba trg 9.

Nova knjiga!

V Blasnikovi tiskarni je izšla knjiga:

Dr. Dragotin Lončar

Politika in zgodovina,

ki obsega na 150 straneh pet oddelkov: A. Življenjepisi (Masaryk, Krek, Mahnič, Svetec, Susteršič in Tavčar), B. Za Jugoslavijo, C. O ustavi v Jugoslaviji, D. O socializmu in komunizmu, E. O slovenski politiki (Zakaj smo izgubili Koroško in Primorsko). Slovenci kupujte in čitajte! Cena Din 30.—. Po pošti Din 30'60.

Knjigarne in prodajalci popust.

Vežan „Avtonomist“

iz leta 1922. se prodaja. Cena Din 90.—. Dobi se v upravi. Tam se dobe tudi

„Novi zapiski“

letnik 1922. Nevezan izvod Din 25.—.

Papir

pisemski, svilen, krep, ovojni, havana, kuverte, noteze, vpisalne knjižice pisarniški, trgovski, konceptni in razglednice na debelo pri

OSVALD DOBEIC, Ljubljana, Sv. Jakoba trg štev. 9.

Papirna trgovina IVAN GAJŠER Ljubljana, Sv. Petra cesta štev. 2.

ima v zalogi

razne pisarniške in šolske potrebščine, poslovne knjige, pismeni, trgovski in uradni papir vseh vrst, po konkurenčnih cenah.

Viktor Šober

Ljubljana, Sv. Jakoba trg št. 4.

Trgovina špecerjskega blaga, moke, žganja i.t.d. Cene nizke, postrežba točna.

Kupujem vsakovrstne deželne pridelke.

Čistilo

(krema) kakor Ilirija, Jadran, C. in M. Cipulin, ličilo, mast za usnje, črnilo, olje za šivalne stroje, pečatni vosek, dišeče milo kupite najceneje pri

OSVALD DOBEIC, Ljubljana, Sv. Jakoba trg 9.

IVAN SAX, Ljubljana, Stari trg štev. 8,

priporoča svojo trgovino manufakturnega blaga in obleke domačega izdelka po najnižjih cenah. Izdeluje tudi obleke po naročilu!

BATA BRUNSKOLE d. z. o. z.

LJUBLJANA, Židovska ul. 5.

Priporoča se cenjenemu občinstvu na novo otvorenja konfekcija za dame in gospode. Modni salon. Naročila po meri se sprejemajo. Konkurenčne cene. — Postrežba solidna!

Ivan Pakiž

Ljubljana, Stari trg 20.

Velika zaloga stenskih ur in budilk, svetovno znane tovarne „Junghans“. Vsakovrstne precizne švicarske žepne ure, izbira zlatine, srebrnine in jedilnega pribora.

Perilo

čevlje klobuke

ter razno modno in galanterijsko blago kupite najbolje pri

Jakob Lah, MARIBOR, GLAVNITRG ŠTEV. 2.

Antikvarijat, knjigarna

HINKO SEVAR

Ljubljana, Stari trg 34

kupuje in prodaja različne knjige v vseh jezikih po ugodnih cenah.

GUMI

obročke za Rex in Wecksteklenice, sesaljke za otroke, vinske in vodne cevi, pnevmatiko za kolesa kakor vse druge higijenične, tehnične gumi izdelke kupite najceneje pri gumi specialistu

M. I. Nerat

MARIBOR, SLOVENSKA ULICA št. 12.

Minka Horvat

Ljubljana, Stari trg 21.

priporoča po nizkih cenah svojo zalogo **damskih slavnikov** in **klobukov**.

FR. SLOVNIK

LJUBLJANA, Stari trg 2.

priporoča po najnižjih cenah svojo zalogo **izgotovljenih oblek** in **manufakture**.

Obleke po meri se točno izvršujejo.

V Bohinj!

V najlepši legi ob Bohinjskem jezeru se nahaja **hotel Sv. Duh** s 30 opremljenimi sobami in novo vpeljano električno razsvetljavo v sobah. Čolni

in kopališče na razpolago. Izvrstna kuhinja. Postrežba točna in solidna. Cene zmerne.

Za mnogoštevilen obisk se priporoča

Feliks Seljak, hotelir.

Arhitekt in mestni stavbenik

VILJEM TREO
LJUBLJANA

Gospodsvetska cesta št. 10.

Telefon inter. št. 103. Ustanovljeno 1850.

se priporoča za zgradbe vseh vrst.

Izvršuje načrte in proračune.

KLOBUKE

slamnke, čepice, kravate, srajce, ovratnic in drugo moško modno blago ter orlovske potrebščine kupite najceneje pri **IVAN KU-NOVAR**, Ljubljana, Stari trg, 10.

Teodor Korn, Ljubljana

Poljanska cesta št. 8

se priporoča cenj. občinstvu za izvrševanje vseh

kleparskih in vodovodnih instalacijskih del kakor tudi za pokrivanje streh.

Vsa stavbinska in kleparska dela v priznani solidni izvršitvi. Proračun brezplačno in poštne prost. Popravila točno in po najnižji dnevni ceni. Ambalaža in pločevine.

Slavenska banka d. d. podružnica Ljubljana

Zagreb preje Jugoslovanska Union-Banka Beograd

Bjelovar, Bred n. S., Celje, Dubrovnik, Gornja Radgona, Kranj, Maribor, Monoštor (Baranja), Murska Sobota, Osijek, Rogaška Slatina, Sombor, Sušak, Šabac, Šibenik, Škofja Loka, Velikovec, Vršac.

Agencija: Buenos Aires (Argentina).

Afilijacije: Budapest: Balkan Bank v. t. Split, Jugosl. ind. banka Wien: Bankhaus Milan Robert Alexander.

Delniška glavnica 200,000.000 K

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje. — Vloge na vložne knjižice se obrestujejo do nadaljnjega po **5%** na leto.

Lekarna dr. Gabrijel Piccoli

naznanja cenjenemu občinstvu, da se je preselila s svojo lekarno v na novo predelane in najmodernejše urejene prostore v lastni hiši **na Dunajski cesti št. 6.**

Ob tej priliki se cenjeno občinstvo naproša da ohrani podjetju, ki obstoja že 50 let v Ljubljani, tudi nadalje svojo naklonjenost.

Prometni zavod za premog

d. d. v Ljubljani

prodaja

premog

iz slovenskih premogovnikov

vseh kakovosti v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo, kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava na debelo

inozemski premog in koks vsake vrste in vsakega izvora

ter priporoča posebno

la čehoslovaški in angleški koks za livarne in domačo uporabo, kovaški premog, črni premog in brokete.

Naslov:

PROMETNI ZAVOD ZA PREM OG

d. d. v LJUBLJANI, Miklošičeva c. št. 15./II.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje!

Ljudska posojilnica v Ljubljani
Miklošičeva cesta št. 6 (tik za franč. cerkvijo)

obrestuje hranilne vloge in vloge na tekočem računu od 1. januarja 1923 po

5%

brez odbitka rentnega in invalidnega davka.

Ljudska posojilnica v Ljubljani je največja slovenska posojilnica in je imela koncem decembra 1921 nad **110 milijonov kron hranilnih vlog** in nad **1,100.000 kron rezervnih zakladov**. — Posojila se dovoljujejo na osebni kredit (proti menici), na hipoteke in v tekočem računu.